

سُورَةُ التَّغَابُنِ ﴿٦٤﴾ TEĞÂBÛN SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Medine’de nâzil olmuştur. 18 âyet, 241 kelime, 1070 harften ibarettir. Tegâbün; alışverişte aldatmak ve aldanmak anlamındadır. Bu sûre-i celilenin de içinde kâfirlerin kıyâmette hâlini gördüğü zaman, “İmân etseydin işte cennet, burada olacaktın. İmân etmediğinden yerin cehennemdir” denilecek. Kâfirler de “Nasıl oldu da aldanmışım?” diyor. İmân edenlere de cennetteki yerini gösterirler. O Müslüman da “Pişman olur ne kadar az amelle bu nimetlere kavuştum. Keşke daha fazla yapsaydım, amel etseydim” diyecek. İmân ve inkâr edenler de aldandık diyerek pişman olacaklar. Pişmanlıklar çoğaldığından Yevm’ül Tegâbün günü diyorlar. Aldanmaların zuhur ettiği bir gün.

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ-1
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يُسَبِّحُ Tesbih eder, tenzih eder. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi, Âllâh-û Teâlâ’yı tesbih ve tenzih eder. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ Mülk O’na mahsustur, hamd O’nadır. وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ Ve O, her şeye hakkıyla kadirdir.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ 2-

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ Sizi yoktan halkeden O'dur. Halkettikten sonra Sizi yoktan halkeden O'dur. Halkettikten sonra imtihan âlemidir bu dünya. Bazılarına küfür istidâdı vermiş, bazılarına da imân istidâdını vermiş. Bununla beraber kulun ihtiyari akabinde tahakkuk ediyor. İhtiyar olmayınca imtihan olmaz. Bir kimsenin elini ayağını bağlayınca bir şey yapamaz. Eli, ayağı, dili açık olduğunda imtihan edilir.

Mevlâna Celâledin-i Rumi Kaddesâllâhû Sırrahûlaziz buyuruRyor; Toprağın kıymeti yoktur. Halkeden Âllâh'tır. Fakat toprağa ekim yapıldıktan sonra Âllâh-û Teâlâ, o tohumu yetiştiriyor. وَاللَّهُ وَاللَّهُ CelleCelâlûhû yaptıklarınızı görüyor. Yaptıklarınızın neticesine göre karşılığını veriyor.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ 3-

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ Zira gökleri ve yeri hak ve hakikatle halketmiş, abes değildir. (Kötülerin yağtığı kötülüklerin cezası görülmezse, iyilerin de yapmış olduğu iyiliklerin mükâfatı görülmezse, bu dünyanın abes halkolması lâzım gelir.) وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel kıldı. وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ Nihayet dönüş ancak O'nadır.

Âyetlerden anlaşıldığına göre; Âllâh, insanları her yönüyle üstün meziyetleri haiz olarak yaratmış. Böyle iken bir kısım, yaradılıştaki kabiliyetinin aksine olarak kendi iradesiyle küfrü seçmiştir. İnsanların bir bölümü de yine kendi iradesiyle yaratılışının

gereği olan imânı seçmiştir. İnsan şekli bütün şekillerin en güzeli-
dir. Âllâh, insanları kâinattaki varlıkların en güzeli olarak yaratmış
ve ona görünen ve görünmeyen meziyet ve kabiliyetler vermiştir.

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ-4
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Âllâh-û Teâlâ, göklerde ve yerde
ne varsa hepsini bilir. وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ Gizlediklerinizi de
aşikâr kıldıklarınızı da bilir. وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ Âllâh-û Teâlâ,
bütün kâplerde olanı bilendir.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ-5
أَلِيمٌ

Cenâb-ı Hak buyuruyor; أَلَمْ يَأْتِكُمْ Gelmedi mi size yâni geldi.
نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ Bundan önce geçen kâfirlerin haberi, size
gelmedi mi? فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ Çünkü onlar, dünyada günahlarının
cezasını çektiler. وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ Bununla beraber (ahirette) onlar
için, elim bir azap da vardır. (Bunlara dünyada verilen azap, ebedi
ahiret azabının bir benzeri, başlangıcıdır.)

Bunlar; Nûh, Hûd, Sâlih ve Lût peygamberlerin küfürde ısrar
eden kavimleridir. İnkârlarının cezasını dünyada çekmiş olan bu
kavimlerle, Mekke kâfirleri uyarılmıştır.

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرُ يَهُدُونَنَا فَكَفَرُوا-6
وَتَوَلَّوْا وَاسْتَعْغَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ O azabın sebebi şu ki; On-

lara, peygamberi apaçık deliller getirmişlerdi. فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا. Fakat onlar "Bir insan mı bizi doğru yola götürecekmış?" dediler. (Beşerin risâletini inkâr ediyor, eliyle yaptığı putu inkâr etmiyor. وَاسْتَعْنَى اللَّهُ. İnkâr ettiler, imândan arkayı çevirdiler. Âllâh da hiçbir şeye muhtaç olmadığını gösterdi. (Ve onların imân ve tâatından) müstağni olduğunu izhar eyledi. وَاللَّهُ عَنِّي. leCelâlûhû, ganidir mahlûkâtın ibadetinden, hiç kimsenin ibadeti-ne ihtiyacı yok. حَمِيدٌ (Her fiilinde) hamd olunmaya lâyıktır.

Kâfirler, insan olarak gönderilen peygamberi inkâr etmişler fakat taşlara tapmayı ihmâl etmemişlerdi. Ama Âllâh, onların tümünü yok ederek hak ettikleri cezaya çarptırmıştır.

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكِ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا **Zeam**; yalanın lâkabıdır. Kâfir olanlar zannettikler ki أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا (kiyâmette) asla diriltilmeyeceklerini sandılar. قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, onlara de ki; "Hayır, Rabbim hakkı için muhakkak diriltileceksiniz. ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ Sonra da işlediğiniz ameller size haber verilecek (cezanızı göreceksiniz.) وَذَلِكِ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ Bu, Âllâh-û Teâlâ'ya göre kolaydır.

فَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ 8-

فَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا Öyle ise Âllâh-û Teâlâ'ya ve

Rasûlüne ve ona inzal ettiğimiz Kur'ân'a imân edin (ki o sizi zulmetten nura çıkarır.) Kur'an-ı Azimüşşân ile amel eden, zulmetten nura çıkar. وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ. Âllâh CelleCelâlûhû, yaptığınızdan haberdardır.

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ
صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ Ey Habibim Sallâllâhû
Aleyhivesellem, ümmetine bildir o günü. O toplanma günü için
hepinizi bir araya getirecek, o gün aldanma günüdür. وَمَنْ يُؤْمِنْ
يُكْفِرْ عَنْهُ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا Kim Âllâh'a inanır, salih amel işlerse
وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي وَتَحْتِهَا الْأَنْهَارُ Onu (ağaçları) altından ırmaklar
akan cennetlere idhal eder, orada ebediyen kalırlar. (Cennete gir-
mek bir nimet, orada ebedi kalmak daha büyük nimettir.) ذَلِكَ
İşte en büyük kurtuluş budur.

Kiyâmet günü herkes bir araya getirilip toplanacak ve yaptıklarının hesabı sorulacaktır. O gün kâfirler aldanacak, Mü'minler haklı çıkacaktır. İnkârın cezasını cehenneme girerek çekecekler. Dolayısıyla aldananlardan olacaklardır.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا -10
وَيُسَّ الْمَصِيرُ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا İnkâr eden ve âyetlerimizi yalanlaayanlara gelince, أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا onlar da ehl-i ce-

hennemdir. Orada ebedi kalacaklardır. وَيُسَسِّ الْمَصِيرُ Ne kötü gidecek yerdir orası.

11- مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنِ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ancak Isâbet eden her musibet Allah'ın izni olmaksızın Âllâh-û Teâlâ'nın takdir ve iradesiyledir. Âllâh'ın izni olmaksızın hiçbir musibet isâbet etmez. وَمَنْ يُؤْمِنِ بِاللَّهِ Her kim ki bu musibetler Âllâh-û Teâlâ'dandır diyerek imân ederse يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ Âllâh, onun kalbine hidâyet verir. (Sabır ve sebat ihsan eder. Bir musibete uğradığı zaman İnnê lillâhi ve innê ileyhi râciûn demeye muvaffak kılar.) Kalp ziyâdar olunca evvel-i ahiri görür. وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ Âllâh Celle Celâlûhû, her şeye âlimdir. Hatta kâlbîn ahvâlîne ve görünüşüne de âlimdir.

Yâni Âllâh'ın ilmi, iradesi ve takdiri olmadan insana hiçbir musibet gelmez. Fakirlik, hastalık, ölüm ve üzüntü gibi sıkıntıların Âllâh'ın takdiriyle olduğuna inanan kimse, bu kötülüklerden sarılmadan kurtulur. Çünkü kâlbî sabır ve metanetle ferahlar.

12- وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ Âllâh-û Teâlâ'ya ve Rasûlüne itâat edin. (Âllâh'a itâat, Rasûlüllâh'a itâattir. Rasûlüllâh'a itâat, Âllâh'a itâattir. Çünkü Rasûlüllâh Sallâllâhû Aleyhivesellem, Âllâh'ın emrinden başka bir şey söylemiyor. Burada أَطِيعُوا اللَّهَ kelimesinin irâdesi; tâzim içindir. Biz Âllâh'ı görmedik. Âllâh'ı, Rasûlüllâh'tan

anlıyoruz. Öyle ise biz Rasûl-û Ekrem'e itâat edince, Âllâh'a itâat etmiş oluruz.) **فَإِنَّ** Eğer **تَوَلَّيْتُمْ** siz dinlemediniz, Rasûl-û Ekrem'den yüz çevirirseniz. **فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ** Rasûlümüze vacib olan ancak aşikâr bir tebliğdir. (O da bunu edâ etmiştir. Sen, onun sözünü dinlemediğin zaman O'na hiçbir ziyân yok, zarar sana avdet eder.)

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ-13

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ Mevcut Âllâh'tır, vardır, birdir. **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** Yok bir mevcut **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** ancak O'dur. Yok bir mâbûd ibadete müstehak ancak Âllâh'tır. İkinci mânâ; **ilâ ilâhe** yok bir mâksut ancak mâksut Âllâh'tır. Üçüncü mânâ; **ilâ mevcûda illellâh**, Âllâh'tan başka mevcut yok. Eğer bu mevcutların kıymeti olsaydı elbette devamlı olurdu. Öyle ise mademki mevcut O'dur! Emir O'nundur. Rasûl, O'nun emrini tebliğ ediyor. Mü'minler de Âllâh'a tevekkül etsinler her hâlinde yalnız musibet zamanında değil. Hiçbir musibet, Âllâh'tan onu meşgul etmesin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ-14
وَإِنْ تَعَفُّوا وَتَضْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا Ey Âllâh-û Rasûlüllâh'a, Kur'an'a imân edenler. **إِنَّ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ** Muhakkak hanımlarınızdan (Min kelimesi; bazıları mânâsınadır.) Yâni hanımların bazıları, **عَدُوًّا لَكُمْ** evlâtların bazıları, onların içinden size düşman olanlar var. Sizi tâat ve ibadetten meşgul ederler, size düşmanlık yaparlar. Hazer ediniz, kendinizi muhafaza edin, sakının. **وَإِنْ تَعَفُّوا** Eğer

onları affeder, وَتَصَفَحُوا kusurlarını başlarına kakmaz, hoşgörür ve bağışlarsanız. وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ Şüphesiz ki Âllâh-û Teâlâ, Gafür'dur Rahim'dir.

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ -15

Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız sizin için bir imtihandır. (Eğer Âllâh-û Teâlâ'nın emrine, zevce ve çocuklarınızın arzu isteğini tercih ederseniz. O zaman imtihanı kaybetmiş olur. Onların arzu isteğine değil de Âllâh'ın emrine uyarsa imtihanı kazanmış olur. Böyle bir durumla karşılaşır, zevce ve çocukları, onu yanıltmak isterlerse kavga etmesin, sözlerini de dinlemesin. وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ Büyük mükâfat ise Âllâh'ın yanındadır.

Rivâyet edildiğine göre; Mekke'den hicret arzusunda bulunan bazı Müslümanların eş ve çocukları, kendilerinin perişan duruma düşeceklerini öne sürerek babalarını hicretten alıkoymak istediler. Fakat hicretle kazanılan yüksek mertebeleri öğrenen Müslümanlar, eş ve çocuklarını cezalandırmak isteyince, bu âyet inerek onların affedilmesini ve kusurlarından vazgeçilmesini emretti. Buna rağmen mal ve çocukların beklenmedik yer ve durumlarda kişiyi günaha sokup, ahiret hazırlığından alıkoyabileceğine işaret edilmiştir.

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ -16

Ey Mü'minler gücünüzün yettiği kadar Âly lâh-û Teâlâ'dan korkun ve (emirlerini nehiyelerini, öğütlerini) din-

leyin, itâat edin. Âllâh'ın emri, eş ve çocuklarınızın arzu istekleri üzerinde olsun. وَأَطِيعُوا Simâ-i kabûl ile dinleyin, وَأَسْمَعُوا Âllâh'ın emrine itâat edin. وَأَنْفِقُوا Malınızı, Cenâb-ı Hak'kın yolunda harcayın. كَيْمٍ نَفْسِهِمْ خَيْرًا لَّأَنْفُسِكُمْ Kim nefislerinin cimriliğinden korunur hayır işlerse, وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ kim nefsinin hırs cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.

17- **إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ**

Karz; borç vermek demektir. Borç vermek, sadaka vermekten daha sevâptir. **إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ** Eğer siz Âllâh'a ikraz ederseniz. (Zekât, sadaka dâhil. Malı, Âllâh'ın emri ile sarfederseniz.) **قَرْضًا حَسَنًا** İçten gelen istekle verirseniz **يُضَاعِفْهُ لَكُمْ** Âllâh-û Teâlâ, onun ecrini size kat kat ihsan eder. (Bire karşı on, yetmiş, yedi yüz veya ziyâdesini verir.) Hem de **وَيَغْفِرْ لَكُمْ** günahlarınızı mağfiret eder. **وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ** Âllâh CelleCelâlûhû, mübalağa ile şekûr'dur. Tâau te, ibadete, iyiliğe mukabil ihsan eder. Halîm'dir, mâsiyete karşı birdenbire ceza vermiyor, isyân edenlere acele ile muamele etmeyendir.

18- **عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ**

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ Gizliyi de aşikâr olanı da bilendir. Kâlbe geleni, görüleni bilir. **الْعَزِيزُ** Mülkünde galip O'dur, emir O'nundur. **الْحَكِيمُ** Her şeyi hikmetle yerli yerine halkedicidir.